

GEOOTHERMIE WERKT!

Beleidsplan 2024

Geothermie Nederland

Inhoudsopgave

1	VOORWOORD	2
2	INLEIDING	3
2.1	GEOTHERMIE NEDERLAND	3
2.2	DOELSTELLINGEN VAN DE VERENIGING	3
2.3	EVALUATIE	3
3	DE STAND VAN GEOTHERMIE	3
3.1	GROEI EN POTENTIE	3
3.2	VERSNELLING	4
4	DE POSITIE VAN DE VERENIGING	5
4.1	EEN STERKE LEDENORGANISATIE	5
4.2	ONTWIKKELING VAN HET LEDENBESTAND	5
4.3	COMMUNICERENDE VATEN	5
5	INHOUDELIJKE SPEERPUNTEN	6
5.1	INVESTERINGSKLIMAAT	6
5.2	OVERHEID EN MAATSCHAPPIJ	6
5.3	TECHNIEK	7
5.4	DIEPE ONDERGROND	8
5.5	BUREAU EN VERENIGING	9
6	BEGROTING	9
6.1	ONTWIKKELING INKOMSTEN	10
6.2	GEPLANDE UITGAVEN	10
6.3	RISICOBEHEERSING	10

1 Voorwoord

Geothermie blijft groeien in Nederland. Dat is vooral te zien aan veel nieuwe initiatieven. In 2023 hebben maar liefst negentien projecten een subsidie gekregen. Nieuwe toetreders en overnames laten zien dat de geothermiesector springlevend is.

Maar de groei gaat langzamer dan gehoopt en loopt niet in de pas met internationale en nationale klimaatambities. Het ontwikkelperspectief voor nieuwe projecten blijft een belangrijk aandachtspunt: hoe krijgen we de handrem er af? Het ondernemerschap is er en ook steun voor diverse stimuleringsmaatregelen. Maar sommige van die maatregelen moeten nog effect sorteren en er is meer nodig.

Daarom is extra spannend welke keuzes de nieuw te vormen regering gaat maken en hoe het klimaatbeleid er uit komt te zien. Een nieuwe politieke ronde biedt ook nieuwe kansen. Geothermie Nederland legt de lat hoog met een ambitie van 40-50 PJ in 2030. Een fikse versnelling vraagt om een ontwikkeltraject, waarin financiële instrumenten, het beleidskader en vergunningverlening een goed samenspel vormen. Daar gaan we voor, in samenwerking met elkaar en met anderen. Met het enthousiasme en de bevologenheid die u van ons kent.

Janine Verweij
Directeur

2 Inleiding

2.1 Geothermie Nederland

Geothermie Nederland is de vereniging voor organisaties die in de geothermie werkzaam zijn of hierbij een belang hebben. De leden pakken de uitdagingen in de geothermiesector gezamenlijk op met Geothermie Nederland als centrale verbinder voor belangenbehartiging, kennisopbouw, innovatie, draagvlakcreatie, informatievoorziening én ontmoeting. Geothermie Nederland en haar leden zetten zich in voor geothermie en leveren hiermee een tastbare bijdrage aan de warmtetransitie en verduurzaming van Nederland.

2.2 Doelstellingen van de vereniging

- Het verankeren van de rol van geothermie in de energietransitie;
- Het aanjagen van de noodzakelijke versnelling in de toepassing van geothermie, met daarbij een helder en voorspelbaar beleidskader (regels en wetten) in combinatie met duidelijke en snelle procedures;
- Een sterke en gebundelde vertegenwoordiging naar overheden en burgers;
- Het verbeteren van de businesscase en het zorgen voor een passend stimuleringskader voor de productie en het transport van duurzame aardwarmte naar burgers, (tuinbouw)bedrijven en industrie;
- Het intensief delen van kennis en het aanjagen van innovaties en standaarden om geothermie nog veiliger en betrouwbaarder te maken als leverancier van duurzame en betaalbare warmte;
- Het bijdragen aan een sterke geothermie business community (operators, toeleveranciers en kennisinstellingen etc.) zodat er een goed ondernemersklimaat is waarin bedrijven kunnen floreren;
- Het gericht informeren en betrekken van burgers en (decentrale) overheden om daarmee de bekendheid over en het draagvlak voor geothermie te vergroten.

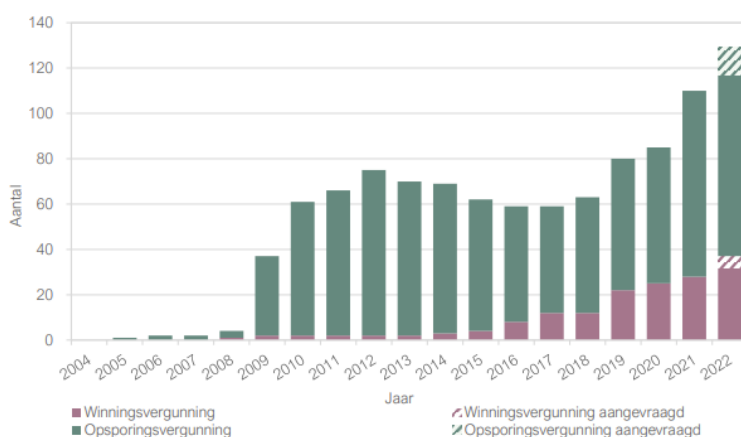
2.3 Evaluatie

In de loop van het vierde verenigingsjaar evalueren we waar we staan in het realiseren van onze doelstellingen, om hier van te leren en te verbeteren.

3 De stand van geothermie

3.1 Groei en potentie

Geothermie in Nederland groeit gestaag. Dat is vooral zichtbaar in het aantal projecten dat in de pijplijn zit. Begin 2023 waren er 32 winningsvergunningen en 80 opsporingsvergunningen van kracht.

Figuur: Aantal aardwarmtevergunningen dat van kracht is per jaar. Voor het jaar 2022 zijn ook het aantal aangevraagde vergunningen weergegeven. Grafiek afkomstig uit het TNO jaarverslag 2022.

Geothermie kan in de toekomst voorzien in meer dan de helft van de vraag naar duurzame warmte in de glastuinbouw. Het groeipotentieel van geothermie ligt niet alleen daar, maar ook in de gebouwde omgeving. De warmtevraag in de gebouwde omgeving is in absolute zin groter. Een kwart daarvan kan worden voorzien van aardwarmte. Geothermie is met name een uitkomst als warmte kan worden geleverd aan enkele duizenden woningen. Daarbij gaat het telkens om wijken in een verstedelijkte omgeving waar de keuze voor een warmtenet het logische alternatief vormt voor verwarming met aardgas. Logisch vanuit het oogpunt van betaalbaarheid van warmte, weinig ruimtegebruik en ontlasting van het elektriciteitsnet.

Er zijn steeds meer geothermieprojecten die zich richten op het leveren van warmte aan huizen, o.a. in Den Haag, Heerlen, Delft en Leeuwarden. De boorwerkzaamheden in Delft bereiken een groot publiek. Omdat het ook is gekoppeld aan een onderzoeksproject van de TU Delft zal dit project de komende decennia een motor vormen voor onderzoek naar geothermie in Nederland. Een belangrijke stap vooruit dus voor de ontwikkeling van geothermie in Nederland.

3.2 Versnelling

Geothermie is een verantwoorde en kosteneffectieve energiebron die een belangrijke bijdrage levert aan de warmtetransitie van de gebouwde omgeving en de glastuinbouw. Een verdere groei is niet alleen van belang voor het behalen van klimaatdoelen, maar ook in het licht van het toenemend belang van energieonafhankelijkheid, efficiënt ruimtegebruik en ontlasting van het elektriciteitsnetwerk. Het kabinet onderschrijft het belang van de verdere groei van geothermie en kan de ontwikkeling een enorme impuls geven door het vaststellen van een ambitieus versnellingsdoel, uitgedrukt in PJ of aantallen nieuwe projecten in 2030.

Nederland staat bekend als land met een ambitieus klimaatbeleid en een extreem gunstige ondergrond voor de winning van aardwarmte. Waar stopt het dan? De randvoorwaarden voor de ontwikkeling van nieuwe projecten zijn de afgelopen jaren niet gunstiger geworden. De gestegen kosten van materiaal en arbeid, alsmede de hoge inflatie, hebben grote invloed op de businesscase. Voor de projecten in de gebouwde omgeving komen daar nog de onzekerheden met betrekking tot de nieuwe Warmtewet bij. Discussie over de wenselijke marktordening leidt ook tot vertraging bij de ontwikkeling van geothermiebronnen. De bestaande projecten in de glastuinbouw hebben last van het wegvallen van de SDE-subsidies in combinatie met veel hogere kosten voor het elektraverbruik. Dat het nog steeds in veel situaties aantrekkelijk(er) is om de WKK te gebruiken, blijft in de glastuinbouw een factor die de positie van geothermie beïnvloedt.

Een belangrijke stap vooruit vormden de 19 projecten die in 2023 een SDE-beschikking ontvingen. Alles bij elkaar vormde dit een enorme impuls waarvan de effecten op de daadwerkelijke aardwarmteproductie in Nederland over enkele jaren zichtbaar zullen zijn. Geothermie Nederland heeft een ambitie van 40-50 PJ bepaald voor de productie van aardwarmte voor glastuinbouw en de gebouwde omgeving in 2030. Om daar op uit te komen zijn doorbraakmaatregelen nodig.

We zijn trots op de beslissing van staatssecretaris Vrijlief om over te gaan op het instellen van een Taskforce Versnelling geothermie met het Actieplan versnelling geothermie van Geothermie Nederland als vertrekpunt. We zetten ons met het ministerie van EZK in voor de versnelling van concrete projecten. Zo is er dringend behoefte aan een meer gestroomlijnd en voorspelbaar vergunningenproces en een stabiel investeringsklimaat, inclusief zekerheid over subsidie.

4 De positie van de vereniging

4.1 Een sterke ledenorganisatie

De ontwikkeling van geothermie heeft te maken met een omgeving die steeds complexer wordt. Daarbij gaat het niet alleen om het optimaliseren van bestaande processen. Er moet ook tijd en continue aandacht zijn voor veiligheid, gezondheid en milieu. Projecten moeten blijvend investeren in draagvlak. Bedrijven die al een geothermie-installatie hebben, breiden uit en hebben te maken met een omgeving die hen kritisch bevroegt. Ook samenwerkende ondernemingen die aardwarmte-initiatieven ontwikkelen op nieuwe locaties ondervinden dat lokale overheden, waterbedrijven, woningcorporaties en burgers steeds meer (kritisch) meekijken. Geothermie Nederland draagt bij aan de maatschappelijke dialoog over geothermieactiviteiten en voorziet op allerlei manieren in informatie om het draagvlak verder te vergroten. Daarnaast ondersteunt de vereniging leden door tools te ontwikkelen en experts in te schakelen voor advies en onderzoek.

Innovatie op vele vlakken is nodig en er bestaat een enorme behoefte aan het delen van kennis en het leren van elkaar. In werkgroepen en op ledenbijeenkomsten wordt onderling veel geleerd: bij en door Geothermie Nederland komen de professionals van de geothermie community samen. Met EBN maken we concrete afspraken om de krachten als kennispartners te bundelen, ten behoeve van de sector.

Geothermie Nederland zet zich in voor beleid en regelgeving die de sector helpt versnellen en voor steunmaatregelen om de tegenslagen van de energiecrisis op te vangen. Dat vergt een goed begrip van het speelveld en de verschillende partijen en belangen die daarin relevant zijn.

4.2 Ontwikkeling van het ledenbestand

In de afgelopen jaren laat het ledenbestand een gestage groei zien. Nieuwe spelers vinden hun weg naar de ledenbijeenkomsten en de vereniging. Daarnaast zijn er overnames van grote operators, gemeenten en warmtebedrijven die vergunninghouder zijn en steeds meer combinaties van bedrijven die in consortia samenwerken. Of deze dynamiek op termijn vraagt om bijstelling van het contributiestelsel, houden we de komende jaren in de gaten.

4.3 Communicerende vaten

We zijn ons er van bewust dat een aantal leden momenteel voor (financiële) uitdagingen staat. Het is begrijpelijk dat dit zich kan vertalen in een herbezinning op het lidmaatschap van de vereniging.

Alleen door de steun van de leden kan de vereniging haar autoriteit naar politiek, bedrijfsleven en samenleving waarmaken. Lidmaatschap, contributie en de toegevoegde waarde uit de vereniging vormen communicerende vaten. Immers, door middel van de contributies kunnen we tijd en aandacht besteden aan activiteiten zoals genoemd in dit plan en blijven we een aantrekkelijke en betrouwbare samenwerkingspartner voor andere partijen. Op die manier kan de vereniging een voortrekkersrol op zich nemen, ook en juist in economisch lastige tijden waarin we collectief meer impact hebben.

5 Inhoudelijke speerpunten 2024

De vier structurele aandachtsgebieden van de vereniging – investeringsklimaat, overheid & maatschappij, techniek en diepe ondergrond – vormen de indeling van de diverse onderwerpen en zijn ondergebracht in het “huis van Geothermie Nederland”.

5.1 Investeringsklimaat

Uitgelichte activiteiten 2024:

- Projecten in ontwikkeling
- Ontwikkelen van een nieuw financieel instrument
- Beïnvloeden stimuleringskader (SDE en subsidie voor bronnen en netten)
- Standpuntbepaling en beïnvloeden financierbaarheid

5.1.1 Speerpunt: Investeren in nieuwe projecten

Om geothermie een sterke groei te laten doormaken is een ‘pressure cooker’ aanpak nodig om projecten versneld en met (financiële) hulp uit de pijplijn te krijgen.

De vereniging maakt zich nog steeds hard voor aanpassingen in de SDE++-regeling om deze beter bij geothermie te laten aansluiten. We verkennen bovendien ook oplossingen buiten de SDE++, aangezien veel parameters van de regeling niet toepasselijk zijn voor de specifieke eigenschappen van geothermieprojecten.

Daarnaast blijft Geothermie Nederland zich inzetten op het structureel verbeteren van de businesscase (projectontwikkeling en exploitatie). Daarbij vormen de uitkomsten van het onderzoek van EBN naar het investeringsklimaat de basis. Door een korte lijn met banken en verzekeraars, kunnen we hun perspectief meenemen in de onderbouwing van Geothermie Nederland-standpunten.

5.1.2 Speerpunt: integrale warmtetransitie

Geothermie Nederland is blij dat er steeds meer aandacht komt voor de positie van de duurzame bronnen in de warmteketen. We werken voorstellen uit voor meer sturing: voor het nemen van investeringsbeslissingen is het van belang te weten dat landelijke en lokale overheden ruimte maken voor geothermie en waar dat gebeurt. Met diverse stakeholders werken we voorstellen uit in relatie tot het zogenaamde kip-ei probleem bij de ontwikkeling van bron en netwerk.

5.2 Overheid en maatschappij

Uitgelichte activiteiten 2024:

- Geothermie in het coalitieakkoord en introductie nieuwe Kamerleden
- Uitleg over nieuw kader Mijnbouwwet en Omgevingswet
- Kennis- en leerprogramma omgevingsmanagement
- Ontwikkeling toolkit

5.2.1 Speerpunt: versnellen en stroomlijnen

Een korter en voorspelbaarder vergunningenproces, bij voorkeur in samenhang met warmtenetten, staat nog steeds hoog op de versnellingsagenda. Daarnaast leidt de aangepaste Mijnbouwwet en de invoering van de Omgevingswet tot nieuwe vraagstukken.

In 2024 zullen verder de volgende onderwerpen aandacht krijgen:

- o Werken met de Mijnbouwwet – Mijnbouwvergunningen
- o Overeenkomst van samenwerking – uitgangspunten voor de deelname van EBN in projecten
- o Warmtewet – wat betekent dit voor de ontwikkeling van bronnen en hoe wordt de rolverdeling in de keten
- o Duurzaamheid warmtenetten – hoe pakt het CO₂-afbouwpad uit voor geothermie
- o Omgevingswet – wat verandert er na 1 januari 2024 of een ander inwerkingtredingsmoment

5.2.2 Speerpunt: werken aan vertrouwen

Vertrouwen in geothermie begint met een veilige operatie (zie ook het speerpunt: veilige projecten). Vertrouwen hangt bovendien samen met duidelijke en betrouwbare uitleg over geothermie, over risico's en de toepassing van maatregelen die op die risico's zijn gericht. Geothermie Nederland zorgt dat dit soort informatie over geothermie beschikbaar is. De vereniging vervult een belangrijke rol in het uitdragen van veilige exploitatie en risicobeheersing, het monitoren van het draagvlak en het ontwikkelen van een gedeelde visie/agenda voor het werken aan vertrouwen in geothermie.

Het werken aan vertrouwen vraagt van lidorganisaties en hun medewerkers dat zij omgevingsgericht werken. Dat is in het belang van álle leden van Geothermie Nederland. Steeds vaker blijkt hoezeer het succes van een geothermieproject wordt bepaald door de acceptatie en het vertrouwen bij burgers, omwonenden, bedrijven, woningcorporaties, gemeenten en provincies. Door het laten uitwisselen van praktijkervaringen, blijft de sector leren van de goede voorbeelden en steeds meer ervaringen in de praktijk. Geothermie Nederland vormt het kennis- en informatieknoppunt voor omgevingsmanagement in geothermie. Een tweede leergang strategisch omgevingsmanagement herhaalt de succesvolle eerste training. Een toolkit voor operators ondersteunt initiatiefnemers bij het beantwoorden van vragen over geothermie en het desbetreffende project.

De activiteiten gericht op informatievoorziening en draagvlakvergroting voor geothermieprojecten worden met diverse andere organisaties opgepakt: in samenwerking met EBN, EZK, RVO, NPLW, VNG en IPO. Door een actieve bijdrage binnen het onderzoeksproject Warming UP GOO investeert Geothermie Nederland in het vertrouwen in geothermie in combinatie met HTO (hoge temperatuur opslag).

Verder zijn nog de volgende activiteiten waarin EBN een belangrijke samenwerkingspartner is:

- een flinke vernieuwingsslag van het portaal "Alles over Aardwarmte"
- het ontwikkelen van een leergang geothermie voor gemeenten en provincies

5.3 Techniek

Uitgelichte activiteiten 2024:

- Operator Overleg
- Operationaliseren database (bijna) incidenten en learning loop
- Programma veiligheid
- Onderzoeksprogramma geothermie rondom innovatiethema's

5.3.1 Speerpunt: veilige projecten

Geothermie Nederland brengt op het gebied van techniek en innovatie leden bij elkaar en ondersteunt deze door kennisdeling en kennisvergroting. Zij ondersteunt leden daarnaast bij de toepassing van diverse instrumenten gericht op een veilige en verantwoorde winning. Een actueel zorgsysteem gericht op veiligheid, gezondheid en milieu (VGM-zorgsysteem) is daarbij een belangrijk hulpmiddel.

In 2024 zullen de volgende onderwerpen aandacht krijgen:

- o Inbedden van het werken met de Chemical Management Tool (CMT) in werkproces bij operators
- o Gebruiken framework document Well Integrity Management System (WIMS).
- o Incidentendatabase en inrichten van uitwisseling van ervaringen met betrekking tot persoonlijke veiligheid
- o Beleidsontwikkeling op het gebied van afvalverwerking en omgevingsveiligheid (afstandsnormen)

Het Operator Overleg vindt tenminste vier keer per jaar plaats en wordt benut om actualiteiten en praktische ervaringen uit te wisselen.

5.3.2 Speerpunt: innovaties verder brengen

Geothermie Nederland zorgt dat actuele kennis bij leden komt en zorgt dat relevante innovaties gestimuleerd worden. Dat resulteert in leden die meedoen met innovatietrajecten waarvan de opbrengsten ook weer met anderen worden gedeeld. In 2024 verwachten we dat het Meerjarig Onderzoeksprogramma Geothermie kan starten. Dit programma wordt beoogd te worden (mede)gefinancierd door de Topsector Energie (TKI Nieuw Gas, programmaliijn geo energie). Gewerkt wordt aan verschillende programmaliijnen die bestaan uit onderwerpen waar bedrijven uit de sector in willen investeren. Geothermie Nederland speelt vervolgens samen met EBN een bijzondere rol in het ontsluiten van de opbrengsten van het onderzoeksprogramma.

5.3.3 Speerpunt: efficiënte ontwikkeling van projecten

De Taskforce versnelling geothermie geeft een impuls aan de ontwikkeling van nieuwe projecten. Het werk van de Taskforce moet ertoe gaan leiden dat succesvolle voorbeelden worden uitgelicht en dat er gezamenlijk wordt gewerkt aan het wegnemen van belemmeringen.

Als beter voorspelbaar wordt op welk moment projecten hun vergunningen gaan verkrijgen, geeft dat een enorme verbetering in de planbaarheid van de boorwerkzaamheden. Geothermie Nederland blijft daarom ook in 2024 pleiten voor een 'dashboard vergunningen'.

5.4 Diepe ondergrond

Om bij het onderwerp 'diepe ondergrond' de belangen van de geothermiesector te behartigen, wordt nauw samengewerkt met stakeholders, waaronder het ministerie van EZK, IenW, EBN, TNO, SodM, VEWIN, drinkwaterbedrijven, gemeenten en provincies.

Uitgelichte activiteiten 2024:

- Ontwikkeling industriestandaard monitoring seismiciteit
- Afspraken schaderegeling en -voorziening, toolkit en campagne
- Onderzoeksagenda en communicatie geothermie/drinkwater

5.4.1 Speerpunt: risico's seismiciteit, goed geregeld!

Geothermie Nederland levert een actieve bijdrage aan het uitbouwen en nader invullen van maatregelen met betrekking tot seismische risico's. De achtergrond daarvan is dat in Nederland vooral de zorgen over aardbevingen als gevolg van mijnbouw, vragen om een set aan vertrouwen gevende maatregelen.

Een vervolgstap op de ontwikkeling van de maatregelen is om de leden te ondersteunen bij de toepassing ervan. Daarnaast zetten we ons er voor in dat beschikbare informatie over seismische risico's eenduidig is. Dat begint bij de leden van Geothermie Nederland, maar heeft ook betrekking op andere organisaties die informatie verstrekken over veiligheid(smaatregelen) in de sector.

5.4.2 Speerpunt: drinkwater

Op het gebied van drinkwater is verdere beleidsontwikkeling, onder meer ten aanzien van schuin boren aan de orde. Geothermie Nederland investeert in haar relaties met provincies in verband met de op dat niveau te maken keuzes met betrekking tot de ruimtelijke verdeling in de ondergrond. Ook de beleidslijn 'bodem en water sturend' van het ministerie van IenW en de herziening van het afwegingskader STRONG vragen om onze actieve inbreng en een goede uitwisseling met overheden en drinkwaterbedrijven.

5.4.3 Speerpunt: meer uitkoelen

De tool voor het vaststellen van de mogelijkheden om meer uit te koelen is inmiddels beschikbaar. De vereniging zorgt dat ervaringen met de tool worden gedeeld en blijft pleiten voor een vereenvoudigde aanvraagprocedure.

5.5 Bureau en vereniging

In 2024 wordt gestreefd naar een bezetting van het bureau op sterkte van in ieder geval 5 fte, aangevuld met een flexibele schil van ingehuurde capaciteit en bijzondere expertise. Om daar op uit te komen, dient de vacature op het gebied van public affairs en strategische communicatie te worden ingevuld.

Uitgelichte activiteiten 2024:

- Doorontwikkelen kennisdeling
- Ledenbijeenkomsten met een actueel thema
- Reis naar IJsland mei 2024

5.5.1 Speerpunt: partners in kennis

Met de inrichting van de Chemical Management Tool (CMT) heeft Geothermie Nederland een belangrijke stap gezet in primair de ondersteuning van operators. Het systeem dat hiervoor is ingericht wordt uitgebouwd naar een leden portal. Dit zal in de loop van jaren uitgroeien tot een platform dat nieuwe vormen van communicatie, data- en kennisdeling mogelijk maakt. Met EBN werken we uit hoe we elkaar aanvullen en versterken als kennispartners in de geothermiesector.

5.5.2 Speerpunt: IJsland here we come

In mei vindt een internationale geothermieconferentie plaats in IJsland. Geothermie Nederland onderzoekt of er animo is om hier met een grote groep naartoe te gaan.

6 Begroting

6.1 Ontwikkeling inkomsten

Alles bij elkaar wordt het werk van de vereniging eerder uitdagender en de opgave groter. Om de ambities van de vereniging waar te blijven maken, hebben we een veelzijdig team nodig waarin vacatures zijn vervuld en de juiste experts worden ingehuurd. Ook de vereniging merkt de effecten van inflatie door hogere kosten als gevolg van inflatie. De kosten die samenhangen met de voorgenomen activiteiten vergen een lichte verhoging van de structurele inkomsten. Om die reden is in de begroting uitgegaan van meer contributie-inkomsten, te bereiken door een bijstelling van de contributiebedragen en de daarbij horende maxima met 10 procent 'inflatiecorrectie'.

6.2 Geplande uitgaven

De geplande uitgaven van Geothermie Nederland stijgen licht. Uitgangspunt blijft dat inhuur plaatsvindt om tijdelijk specialistische expertise toe te voegen aan het team van bureaumedewerkers. Bij de geplande uitgaven is rekening gehouden met een correctie in verband met inflatie, onder meer wegens voor inflatie gecorrigeerde salariskosten.

6.3 Risicobeheersing

De bij de aanvang van de vereniging voorziene jaarlijkse groei van de inkomsten uit contributie vindt plaats, maar niet in het tempo zoals bij de oprichting voorzien. Geothermie groeit simpelweg minder snel dan op dat moment werd voorzien. Om goed bestand te zijn tegen eventuele fluctuaties in inkomsten en uitgaven heeft Geothermie Nederland een weerstandsreserve opgebouwd.

Meer in detail zijn voor 2023 de volgende uitgaven voorzien (zie volgende pagina). De uitgaven sluiten voor het overgrote deel aan bij eerdere begrotingen. In verband met de opgebouwde weerstandsreserve is er geen post onvoorzien opgenomen.

Huis van GNL	
Personeel en materieel (bureau)	796.187
Voorzitter	57.500
Totaal	853.687

Bedrijfskosten en overige kosten	
ICT	18.145
Huur werkkamer Den Haag	40.000
Ondersteuning administratie	15.000
Opleidingsbudget en scholing	5.000
Bestuurskosten	1.000
Verzekeringen (aansprakelijkheid)	7.000
Lidmaatschappen (NVDE, EGEC, IGA)	40.000
Totaal Bedrijfskosten en overige kosten	126.145
Huis van GNL	853.687
Bedrijfskosten en overige kosten	126.145
Totaal aan voorziene uitgaven	979.832

